

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فيضانِ امام بخاري رحمه الله عليه

دعائے عطار: یا ربِّ کریم! خوک چي دا رساله ”فيضانِ امام بخاري رحمه الله عليه“ اولوي يا ئي واورې، هغه ته د امام بخاري رحمه الله عليه د عشق رسول نه حصّه عطا کړې او به حسابه ئې اوبخښې. **أَمِينَ بِجَاوَزِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ ﷺ**

د درود شريف فضيلت

د الله پاک خوږ حبيب ﷺ ارشاد فرمائي دي: خوک چي په ما باندي يو ځل درود شريف اوليرې، الله پاک به په هغه باندي لس ځله رحمتونه نازل کړي.
(مسلم شريف، ص 172 حديث 912)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

بیرته پینا شو (حکایت)

د یو وړوکي ماشوم والد وفات شوی وو، د الله پاک کار وو چې په ماشوم والي کښې هغه [ماشوم] په سترگو نابینا شو. د هغه نیک سیرته والیده صاحبہ ډیره خفه شوه، هغې د خپل پچي علاج هم اوکړو خو د هغه د سترگو نظر بیرته رانغلو، بے وسه مور ئې ډیره پریشانہ شوه، هغې به د دې غمه ژړل او د الله پاک نه به ئې د خپل پچي د پینا ئې بیرته راتلو دعاگانې کولې، د الله پاک رحمت په جوش کښې راغلو او په هغې نیکه ېي بي باندي ئې رحم افرمائیلو. داسې اوشو چې یوه شپه د هغې قسمت بیدار شو، په بیدار کي ئې د الله پاک لخوا د خپل نظر بیرته پینا کول وروسته ئې

Ketabton.com

ارشاد اوفرمائیلو: اللہ پاک ستا د دُعاکانو پہ وجہ ستا د بچی سترکھی بینا کړي دي. سحر چې راپاخیدله نو خپل خوږ ماشوم ئې اولیدلو نو اَلْحَمْدُ لِلّٰه! د هغه سترکھی بینا شوي وے.

(تفهيمُ البخاري، ج. 1، ص. 4 مُلخصاً)

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! آيا تاسو ته معلومه ده چې هغه خوش نصيبه ماشوم څوك وو؟ او جي! هغه ماشوم وروسته لوي مُحَدِّث جوړ شو، او هغوئي د امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په نوم ياديږي. د الله رَبُّ الْعَزَّةِ دِ په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر د زمونږه بے حساب ېخښنه اوشي. اَمِيْن بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

د امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ تعارف

امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په 13 شوال 194 هجري کښې د جُمعې مبارکې په ورځ (د ازبکستان په يونبار) بخارا کښې پيدا شو. د هغوئي نوم مُحَمَّد او کنيت ابو عبدُ الله دے. (فتح الباری، ج. 1، ص. 452) د هغوئي په القاباتو کښې دا هم دي: اَمِيْرُ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي الْحَدِيْث، حَافِظُ الْحَدِيْث، نَاصِرُ الْاَحَادِيْثِ النَّبَوِيَّةِ، جَبْرُ الْاِسْلَام، سَيِّدُ الْقُفَّهَاءِ وَالْمُحَدِّثِيْنَ، اِمَامُ الْمُسْلِمِيْنَ او شَيْخُ الْمُؤْمِنِيْنَ وغيره. (سير اعلام النبلاء، ج. 10، ص. 299، طبقات الشافعيه الكبرى، ج. 2، ص. 212، مقدمه نُزهة القاري، ج. 1، ص. 106، الاعلام للزركلي، ج. 6، ص. 34)

د امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ والد صاحب

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! د امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ والد صاحب حضرت اسماعيل بن ابراهيم رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د امام مالك رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ شاگرد او ولي کامل حضرت عبدُ الله بن مبارك رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ صحبت يافته وو. د هغوئي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د تقوی او پرهیزگاري عالم دا وو چې خپل مال و دولت به ئې د شُبّهاتو (داسې څيزونه چې د هغې په حلال او

حرام کیدو کنبې شک وي د هغې) نه بچ ساتلو. د وفات په وخت کنبې ئې ارشاد اوفرمائیلو: زما سره چې خومره مال دے زما د علم مطابق په هغې کنبې یو هم شک والا درهم نشته. (ارشاد الساری، ج 1، ص 55) د الله پاک د په هغوئ رحمت وي او د هغوئ په برکت د زمونږه بے حسابہ بخښنه اوشي. **اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم**

نہ مجھ کو آزمائیا کا مال و زر عطا کر کے عطا کر اپنا نعم او چشم گریاں یا رسول الله

(وسائل بخشش مرمم ص 340)

صَلُّوْا عَلٰی الْحَبِيْب! صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّدٍ

د نیکو والدینو برکتونه

خوږو او محترمو اسلامي وروڼو! د امام بخاري **رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَیْہِ** د والد تقویٰ او پرهیزگاری څه شان وو، واقعي شک والا مال نه بچ کیدل لوی کمال دے، خو افسوس! نن د شک والا مال نه بچ کیدل خو لا لرې خبره ده، خلق د حرامو نه نه بچ کيږي، یاد لرئ! د حرام مال غټ سپيروالے دے، حرام مال د نسلونو کردار بربادولے شي، د خپل اولاد د شریعت و سُنَّت مطابق پالنه کولو سره سره حلال گټلو او حلال خوړلو ضرور خیال ساتئ، گنې یاد ساتئ! د حرام مال خوړلو سپيروالي په وجه به د قیامت په ورځ سخته سزا درکولے شي، یو دردناک روایت واورئ او دحلال گټلو، حلال خوړلو فکر اوکړئ، خدای د نکړي که چرته مو حرام مال حاصل کړے وي نو د هغې نه رښتیني توبه اوکړئ او د هغې په باره کنبې د مفتي اسلام نه رهنمائي واخلي او ځان خلاص کړئ گنې سخته پریشانہ کیدے شی.

د بدنصیبه خاوند او پلار (حکایت)

پہ روایت کنبی دی: د سړي سره تَعَلُّق لرونکو کنبی به ورومبی د هغه بی بی او د هغه اولاد وي، دا ټول (یعنې بی بی، پچی به په ورځ د قیامت) د الله پاک مخے ته ولاړ وي، عرض به اوکړي: اے زمونږه ربه! مونږ ته د دې کس نه زمونږه حق راکړې، ځکه چې ده کله هم مونږ ته د دیني کارونو تعلیم نه دې راکړے او ده به په مونږه ”حرام“ خوړلو او مونږ ته د هغې علم نه وو، بیا به هغه کس د ”حرامو په گټلو“ دومره اووهلے شي چې د هغه غوښه به اورژېږي، بیا به هغه کس د میزان [د تلے] خوا ته راویستے شي، فرښتې به د غر همره د هغه نیکی راوړي، نو د هغه بال پجو نه به یو کس په را مخکښې کیدو اوواي: زما نیکی لږې دي، نو هغه به د هغه د نیکو نه واخلي، دغه شان د هغه د کور افراد به د هغه ټولې نیکی واخلي او هغه به خپل اهل و عیال ته په ډیره مایوسۍ اوگوري او اوواي به: اوس زما په خټ باندې هغه گناه او ظلمونه پاتي شو کوم چې ما ستاسو د پاره کړي وو. فرښتې به اوواي: دا هغه (بدنصیب) کس دے د چا نیکی چې د هغه د کور کسانو واخستې او دا د هغوئي په وجه دوزخ ته لاړو. (قرة العیون، ص 401، نیکوئي کی جزائیں اور گناهون کی سزائیں، ص 93)

یارب بچالے تونجھے نارنجیم سے اولاد پر بھی بلکہ جہنم حرام هو

(وسائل بخشش مرمم ص 340)

د نیک کار سره د حرامو اخستل خرڅول

د الله پاک آخري نبي مُحَمَّد عربی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائیلي دي: د قیامت په ورځ به څه خلق پیش کړے شي د کومو سره چې به د تہامه د غر برابر نیکی وي خو چې کله هغوئي راویستلے شي نو الله پاک به د هغوئي ټولې نیکی باطلې کړي او بیا به هغوئي دوزخ ته غوزار کړے شي.

عرض اوکړے شو: یَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! د دې څه وجه ده؟ ارشاد ئې اوفرمائیلو: هغه خلقو به لُومُونځونه کولو، زکوٰۃ به ئې ورکولو او حج به ئې کولو خو چې کله به د هغوئې مخې ته حرام راغلل نو هغه به ئې اخستلو الله پاک د هغوئې اعمال باطل کړه.

(کتاب الکبائر، ص 136)

جو دکا نین خیانت سے چکا نین گے! کیا انہیں زر کے انبار کام آئیں گے؟
قبر تہار سے کیا بچا پائیں گے؟ جی نہیں، نار دوزخ میں لے جائیں گے

خوفناك آواز

په یو بل حدیث پاک کښې دي: چا چې د حرام یو څیز خوړلې وي د هغه په خبیته کښې به اور بل کړے شي او هغه چې کوم وخت د خپل قبر نه را پاڅي ټول مخلوق به د هغه د خوفناك آواز نه اور پیري تردې چې الله پاک به د مخلوق په مینځ کښې کومه فیصله فرمائي اوبه فرمائي.

(قرة العیون، ص 392)

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! که مور و پلار په قرآن و حدیث باندې عمل کوونکي، د الله ویره لرونکي وي نو اولاد به هم د مور و پلار په فیض سره د تقوی و پرهیزگاری په لاره روان وي. د امام بخاري رحمۃ الله علیه مور و پلار ته د عبادت و پرهیزگاری دُنیاوي نفع کومه چې دې حضراتو ته نصیب شوه هغه د هغوئې د ځوئ ”إمامُ الْمُحَدِّثِینَ“ کیدو په صورت کښې نصیب شوه، کوم چې په ټوله دُنیا کښې خلق د ”إمام بخاري رحمۃ الله علیه“ په نوم سره یاد ساتي او د هغوئې د لیکونکې مشهور کتاب ”صحیح بخاري“ د فیضان نه مالا مال کیږي.

بے ادب مال باؤد اولاد جن سکتی نہیں معدنِ زر معدنِ فولاد بن سکتی نہیں

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

د نیک والدینو برکتونه

حضرت عبدُ الله بن عباس رضی اللہ عنہما فرمائی: بیشک الله پاک د انسان د نیکو کاری په وجه د هغه اولاد او اولاد، در اولاد [یعنې ځامن، نسمي او د نسمو د ځامنو] اصلاح فرمائی او د هغه د نسل او گاونډیانو حفاظت کوي او هغه ټول د الله له طرفه په پرده او امان کښې اوسي. (تفسیر درمنثور، ج 5، ص 422)

پیر ومړ شپږ مړه مال باپ هوسدار حمت اے نانائے حسین

خوږو او محترمو اسلامي وروڼو! د حدیث پاک په مبارکه دُنیا کښې چې کومه مرتبه او مقام امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ ته حاصل شوي دے د هغې مثال ډیر اوچت دے، هغوئ رحمۃ اللہ علیہ ته په لکونو احادیث مبارکه زباني یاد وو، په هغوئ رحمۃ اللہ علیہ باندې د الله پاک او د خوږ نبي صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم خاص فضل و کرم وو. امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ یو ځل خوب اولیدلو چې زه د خوږ آقا صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم د بدن مبارک نه مچان شپم، په خوب لیدلو ډیر پرېشانه شو چې د حضور اکرم صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم په مبارک بدن باندې کله هم مچان نه دي ناست. علمائے کرامو د خوب دا تعبیر بیان کړو: چې تاسو ته د مبارک شي، په احادیثو کښې چې چا [د خپل ځان نه څه الفاظ] ملاؤ کړي دي هغه به تاسو پاک و صاف کړئ.

(مقدمه فتح الباری، الفصل الاول، ج 1، ص 9)

د اُستاد نظر کوم ځای ته اورسولو (حکایت)

حضرت امام محمد بن اسماعيل بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د امام اعظم ابوحنيفه رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ قابل ترين شاگرد امام محمد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په خدمت بابرکت کښې حاضر شو او په فقه کښې ”كتاب الصلوة“ ئې زده کول شروع کړه. امام محمد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ چې کله د هغوئ طبيعت علم حديث طرف ته مائل اوليدلو نو هغوئ ته ئې او فرمائيل: ”تاسو لارې شئ او علم حديث حاصل کړئ.“ چې کله امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د خپل اُستاذ محترم رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ مشوره قبوله کړه او علم حديث حاصلول ئې شروع کړه نو ليدونکو اوليدلو چې هغوئ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د ټولو ائمه حديث نه مخکښې شو.

(راو علم، ص 36، تعليم المتعلم، ص 52)

د خلويښتو کالو پورې ئې وچه ډوډۍ خوړله (حكايت)

اے عاشقانِ امام بخاري! امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د علم د طلب په دوران کښې بعضې وخت وچ بوتې خوړلې دي او وخت ئې تير کړې دے، هغوئ به په ورځ کښې صرف دوه يا درې بادامه خوړل. يو ځل بيمار شو نو ډاکټرانو او وئيل چې د اوچې ډوډۍ خوړلو په وجه د دوئې کولمې اوچې شوي دي، هغه وخت هغوئ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ او فرمائيل: د خلويښتو کالو نه زه اوچه ډوډۍ خوړم او په دې موده کښې ما بالکل سالن [يعنې اينکولے] نه دې خوړلے.

(تذكرة المحققين، ص 183 بتغير)

باکمال قوت حافظه (حكايت)

حضرت محمد بن ابي حاتم فرمائي: ما د حاشد بن اسماعيل او يو بل بُزرگ نه اوريدلي دي، هغوئ دواړه بيانوي چې امام بخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په کم عمر کښې زمونږ سره علم حديث حاصلولو د پاره د بصري د علمائے کرامو په خدمت کښې

حاضریدلو، د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ نه علاوه مونږ ټولو ملگرو به احاديث محفوظ کولو د پاره لیکل، شپاړس ورځو تیریدو نه پس یوه ورځ مونږه امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ اورتلو چې تاسو احاديث محفوظ نه کولو په وجه د دومره ورځو محنت ضائع کړو. د دې په اوریدلو امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ مونږ ته ارشاد وفرمائیل: ښه ده تاسو خپل لیکونکي صفحې راوړئ، مونږه خپلې خپلې صفحې راوړې، امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ احاديث مبارکه زباني لوستل شروع کړه، تردې چې هغوئ د پینځلس زرو نه زیات احاديث زباني واورول، د دې په اوریدلو زمونږ گمان شو چې مونږ ته دا روایات امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ لیکلي دي.

(ارشاد الساری، ج 1، ص 59 مفهوماً)

اویا زره احاديث ورته یاد وو (حکایت)

خوږو او محترمو اسلامي وروڼو! امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ به چې کوم کتاب یو ځل اوکتلو هغه به ورته زباني یادیدلو. د علم حاصلولو په شروع ورځو کښې هغوئ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ته اویا زره احاديث زباني یاد وو او وروسته دا شمیر درې لکو (یعنې 3 لاک) ته اورسیدلو، یو ځل حضرت سلیمان بن مجاهد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د حضرت محمد بن سلام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په خدمت کښې حاضر شو نو حضرت محمد بن سلام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ حضرت سلیمان بن مجاهد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ته وفرمائیل: که تاسو لږ ساعت مخکښې راغلي وئ نو ما به تاسو ته هغه ماشوم ښودلې وئ کوم چې د اویازره احادیثو حافظ دئ. دې هیرانوونکي خبره اوریدلو باندې د حضرت سلیمان بن مجاهد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په زړه کښې د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ سره د ملاقات کولو شوق پیدا شو، د حضرت محمد بن سلام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د محفل فارغیدو نه پس حضرت سلیمان بن مجاهد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ لټون شروع کړو، چې کله ئې (د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ سره) ملاقات اوشو نو حضرت سلیمان بن مجاهد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ وفرمائیل: آیا د اویا زره احادیثو حافظ تاسو ئې؟ د دې په اوریدلو

امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ اوفرمائیل: آو جي! زه هم هغه حافظ یم، بلکه ما ته د دې نه زیات احادیث یاد دي او د کومو صحابه کرامو علیهم الرضوان او تابعینو علیهم الرحمه نه زه روایت کووم په هغوئي کښې د اکثر و تاریخ پیدائش، د اوسیدلو ځای او تاریخ وفات هم پیژنم.

(ارشاد الساری، ج. 1، ص 59)

د حافظے مضبوطیدلو یو راز

د امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ نه تپوس اوکړه شو: آیا د حافظے مضبوطولو هم څه دوا شته ده؟ هغوئي رحمۃ اللہ علیہ اوفرمائیل: دوا خورا ته معلومه نه ده، البته ما ډیره توجه او استقامت سره مطالعه کول د قوت حافظه د پاره ډیر فائده مند موندلي دي. **فتح** الباری، ج. 1، ص 460

د امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ حدیث داني

محمد بن اسحق بن خزيمه رحمۃ اللہ علیہ فرمائي: ما د آسمان لاندې د محمد بن اسماعيل بخاري رحمۃ اللہ علیہ نه زیات د حدیث یو عالم او حافظ نه ده لیدلې، تردې پورې وئیل کيږي چې کوم حدیث ”محمد بن اسماعيل“ نه پیژني هغه حدیث نه ده.

بخاري شریف ئي څنگه لیکلې ده؟

امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ فرمائي: ما چې کله هم په خپل کتاب (صحیح بخاری) کښې د حدیث لیکلو اراده کړې ده نو د هغې نه مخکښې مې غسل کړې ده او دوه رکعته لمونځ مې ادا کړې ده. ما په دې کتاب کښې موجود احادیث د شپږ لکو احادیثو

نه منتخب کړي دي، ما په شپاړسو کالو کښې دا کتاب لیکلې دے او دا کتاب زما او د الله پاک په مینځ کښې حُجَّت (یعنې دلیل دے) دے. (المُستطرف، ج 1، ص 40)

د بُخاري شریف مقبولیت

خوږو او محترمو اسلامي ورونړو! داسې خو امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ډیر کتابونه لیکلي دي، خو کوم مقبولیت او شهرت ”بُخاري شریف“ ته حاصل دے بل کتاب ته نه دے حاصل شوه، امام ابوزید مَرَوَزی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: زه یو ځل په مکه مکرمه کښې د مقام ابراهیم او حجرِ اسود په مینځ کښې اوده ووم چې په خوب کښې مې د الله پاک آخري نبي صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ زیارت اوکړو، نبي کریم صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد او فرمائي: اے ابوزید! زما د کتاب درس ولے نه ورکوه؟ ما عرض اوکړو: یا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ زما ځان په تاسو قربان! ستاسو کتاب کوم یو دے؟ حُضُور اکرم صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ارشاد او فرمائي: د محمد بن اسماعیل (یعنې د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ) کتاب ”بُخاري شریف“.

(بستانُ المُحَرِّثین، ص 274، 275 ملنقطه)

د بُخاري شریف شان و عظمت

اے عاشقانِ رسول! د بُخاري شریف په باره کښې وئیل کيږي: ”أَصَحُّ الْكُتُبِ بَعْدَ كِتَابِ اللَّهِ الصَّحِيحِ الْبُخَارِيِّ“ یعنې د قرآن کریم نه پس د ټولو نه دُرُست کتاب ”صحيح بُخاري“ دے. د دې کتاب پورا نوم دا دے: ”الْجَامِعُ الْمُسْنَدُ الصَّحِيحُ الْمُخْتَصَرُ مِنْ أُمُورِ رَسُولِ اللَّهِ وَسُنَنِهِ وَأَيَّامِهِ“. حضرت علامه علي قاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: بُزرگانو لیکلي دي: که یو مشکل کښې ”صحيح بُخاري“ اولوستې شي نو هغه مشکل به لرې شي او دا کتاب کومه کشتی کښې وي هغه به نه ډوبیږي، د قحط (یعنې باران نه کیدو) په وخت کښې دا اولوستې شي نو باران کيږي. حضرت امام أصیل الدین رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: ما د خپل ځان او نورو خلقو د مشکلاتو او پریشانی د پاره د ”صحيح بُخاري“

120 ځله ختم کړې دے نو ټول مرادونه او ضرورتونه مې پورا شوي دي، دا ټول برکتونه د سرور کائنات صلی الله تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم دي.
(مرقاۃ، ج. 1، ص 54)

حضرت مفتی احمد یار خان نعیمی رحمۃ اللہ علیہ فرمائی: په مصیبتونو کښې ختم بخاري کيږي، د دې په برکت او د الله پاک په فضل سره مصیبتونه ختمیږي.
(مرآة المناجیح، ج. 1، ص 11 مفهوماً)

د امام بخاري عادات مبارکه

خوږو او محترمو اسلامي ورونو! شپه ورځ یو کولو سره او خپل مقصد پورا کولو جذبې سره کامیابي او ترقي حاصلیږي، په فضول کارونو کښې ورځ ضائع کول او شپې په غفلت کښې تیروونکي خلق هیڅ کله کامیابي نه شي حاصلولې، امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ به د عیش و عشرت نه لرې اوسیدلو، د شبهاتو نه ځان بچ کیدل ورته د پلار نه په میراث کښې میلاؤ وو، د حقوق العبادو په حفاظت کولو کښې یو مثالي نمونه وه، د عشق رسول کیفیت ئې دا وو چې د خوږ نبي صلی الله تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم وینبته مبارک ئې ځان سره ساتلو. هغوئ رحمۃ اللہ علیہ به ډیر کم خوراک کولو، د خپل نیت ئې ښه حفاظت کولو.

د هغوئ رحمۃ اللہ علیہ د عبادت ذوق هم مثالي وو، ټوله شپه به ویخ پاتې کیدلو او عبادت به ئې کولو، ډیر زیات نفلونه به ئې ادا کول، هره ورځ به د نیمې شپې پاڅیدلو او لس سپارې تلاوت به ئې کولو، په رَمَضَانُ الْمُبَارَك کښې به ئې هره ورځ د یو قرآن پاک ختم کولو، په تراویح کښې قرآن پاک ختمول د هغوئ په معمولاتو کښې شامل وو. (سیر اعلام النبلاء، ج. 10، ص 303، تهذیب الاسماء والبلغات، ج. 1، ص 93، طبقات الشافعيه الکبری، ج. 2، ص 224)

د امام بخاري روزگار

خو برو او محترمو اسلامي ورونړو! امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ زميندار او سوداگر وو، هغوئي رحمۃ اللہ علیہ ته د پلار نه په ميراث کښې ډير مال پاتي شوی وو کوم ئې چې په مضاربت ورکړی وو. (مصابيح الجامع للدرر مأميني، ج. 5، ص. 49، فتح الباری، ج. 1، ص. 454)

يو ځل هغوئي رحمۃ اللہ علیہ او فرمائيل: ما ته به هره مياشت 500 درهمه گټه راتله او ما به هغه ټول د علم په طلب کښې خرچ کوله.

(سير اعلام النبلاء، ج. 10، ص. 309)

د شهودو محي 17 ځله او چيچلو (حكايت)

امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ يوه ورځ لمونځ ادا کولو، د شهودو محي هغوئي رحمۃ اللہ علیہ 17 ځله او چيچلو، د لمونځ پورا کولو نه پس ئې او فرمائيل: لږ او گوړی دا څه څيز دے کوم چې په لمانځه کښې ما ته تکليف راکولو؟ شاگردانو چې اوکتل نو د هغوئي رحمۃ اللہ علیہ ملا 17 ځای پر سیدلي وه. امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ د شهودو محي 17 ځله چيچلو باوجود لمونځ نه ماتولو مُتَعَلِّق او وئيل: ما د يو آيت تلاوت کولو او زما دا خواهش وو چې زه دا آيت پورا کړم. (هدی الساری مقدمه فتح الباری، ص. 455 ملنقطاً)

اے عاشقانِ رسول! تاسو اوليدل! په لمانځه کښې د خشوع انداز! الله پاک د د امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ په برکت مونږ ته هم د عبادت او تلاوتِ قرآن توفيق رانصيب کړي.

بنادے مجھے نیک نیکیوں کا صدقہ گناہوں سے ہر دم بچا یا ای
عبادت میں گزرے مری زندگانی کرم ہو کرم یا خدا یا ای

(وسائل بخشش مرم، ص. 105)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

د جہات ادب

یو ځل امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ په جہات کښې وو، یو کس د خپلې گیرې نه ډکه وېستلو او په جہات کښې ئې غوزار کړو! هغوئې رحمۃ اللہ علیہ پاخیدلو او هغه ډکه ئې په خپل لستونړي کښې کښودو چې کله د جہات نه بهر شو نو غوزار ئې کړو. (تاریخ بغداد، ج 2، ص 13)

کله ئې هم غیبت نه دے کړے

امام بخاري فرمائي: زه اُمید کووم چې د الله پاک په بارگاه کښې به په داسې حال کښې حاضریرم چې هغه به زما نه د غیبت حساب نه اخلي ځکه چې ما د چا غیبت نه دے کړے. (تاریخ بغداد، ج 2، ص 13)

نیت بدلیل ئې خوښ نه کړل (حکایت)

حضرت بکر بن منیر رحمۃ اللہ علیہ بیانوي: یو ځل یو کس امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ ته سامان را اولیږلو، د ماښام په وخت کښې د هغوئې رحمۃ اللہ علیہ خوا ته یو څو سوداګر راغلل او د پینځه زره (5000) درهمه نفع په بدله کښې ئې هغه سامان اخستل غوښتل نو هغوئې رحمۃ اللہ علیہ او فرمائیل: نن شپه صبر اوکړئ، په دویمه ورځ د سوداګرو دویمه ډله راغله، هغوئې د لس زره (10000) درهمو په نفع د اخستلو پیش کش اوکړو، امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ او فرمائیل: پروږ چې کوم سوداګر راغلي وو، ما په هغوئې باندې د خرڅولو نیت کړے وو، بیا هغوئې رحمۃ اللہ علیہ هغه سامان خرڅ کړو او اوږې فرمائیل: ما خپل نیت بدلول نه خوښولو.

(تاریخ بغداد، ج 2، ص 12 ملقطاً)

خوبرو او محترمو اسلامي ورونرو! د الله والو هم څه ښه شان دے، دیني مُعامَله وي يا دُنیاوي، دا حضرات په یو حال کښې هم د الله پاک د ویرې نه به ویرې کیري بلکه په هر حال کښې د خپل نیت او زړه حفاظت کوي، کاش! چې د نن دور سوداگر هم د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ پیروي اوکړي او په رښتیا او امانت دارئ سره کاروبار اوکړي نو په زرق کښې به د خیر وبرکت سره سره ډیر اجر و ثواب اوگټي.

د خرڅوونکي د پاره د ویرې خبره

إمام محمد غزالي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: د قیامت په ورځ به سوداگر د هر هغه کس سره اودرولے شي چا چې په هغه څه څیز خرڅ کړے وي او د کومو خلقو سره چې د هغه اخستل خرڅول شوي وي د هغوئي د شمیر برابر به د هغه نه حساب واخستې شي. (احیاء العلوم، ج.2، ص.111)

عاشق مال اس میں سوچ آخر کیا عروج و کمال رکھائے؟
تجھ کو مل جائے گا جو قسمت میں تیری رزقِ حلال رکھائے
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

د اُستازانو او شاگردانو شمیر

اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ چې وفات کیدلو نو لس اتیا زره (90000) شاگردان او مُحَدِّثین ئې پرېښودي وو. (ملفوظاتِ اعلیٰ حضرت، ص.238)

شارح بُخاري مفتی شریف الحق امجدی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ لیکي: د امام بُخاري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د اُستازانو شمیر یو زر اتیا دے. (نُزْهُةُ القاری، ج.1، ص.119)

د امام بخاری نصیحت

خوږو او محترمو اسلامي وروڼو! امام بخاري رحمۃ اللہ علیہ به اکثر دا اشعار لوستلو:

إِغْتَنِمْ فِي الْفَرَاغِ فَضْلَ الزُّكُوعِ فَعَسَى أَنْ يَكُونَ مَوْثِقَ بَعْتَةٍ
كَمْ صَاحِبٍ رَأَيْتُ مِنْ غَيْرِ سَقَمٍ خَرَجَتْ نَفْسُهُ الصَّحِيحَةُ فَلْتَةً

ترجمه: (1) د فراغت په وخت کښې رکوع او سجود (یعنې نفل لمونځ) غنیمت او ګټوره، نږدې ده چې تا ته به مرګ ناڅاپه راشي. (2) ما ډیر داسې صحت مند خلق لیدلي دي کوم چې څه ناجوره نه وو او ناڅاپه د هغوئي روحونه اووتل. (مُكَاشَفَةُ الْقُلُوبِ، ص 271)

آخرت کی کرو جلد تیار یاں موت آکر رہے گی تمہیں بے گماں
موت کا دیکھو اعلان کرتا ہوا سونے گورِ غریباں جنازہ چلا
کہتا ہے، جامِ ہستی کو جس نے پیاوہ بھی میری طرح قبر میں جائے گا
تم اے بوڑھو سنو! نوجوانو سنو! اے ضعیفو سنو! پہلوانو سنو!
موت کو ہر گھڑی سر پہ جانو سنو جلد تو بہ کرو میری مانو سنو!
صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

د خوږ نبي صلی اللہ علیہ وسلم په دربار کښې د امام بخاري انتظار

حضرت عبد الواحد طَوَاوِسی رحمۃ اللہ علیہ بیانوی چې ما په خوب کښې د خوږ آقا صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم زیارت اوکړو، خوږ نبي صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم د صحابۀ کرامو علیہم السلام سره په یو مقام ولاړ وو، ما د خوږ آقا صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم په خدمت کښې سلام عرض کړو، خوږ آقا صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم د سلام جواب را عطا کړو. ما د اودریدلو سبب معلوم کړو نو هغوئي صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم ارشاد اوفرمائیلو: ”زه د محمد

بن اسماعیل بُخاري انتظار کووم. “خه ورځې پس معلوم شو چې امام بُخاري رحمۃ اللہ علیہ وفات شوه دے. په تحقیق کولو پته اولگیدله چې په کومه شپه د هغوئ رحمۃ اللہ علیہ وفات شوه و و هم په هغه شپه ما د حُضُور صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم زیارت کړے وو. (سیر اعلام النبلاء، ج 10، ص 319)

اے عاشقانِ امام بُخاري! امام بُخاري رحمۃ اللہ علیہ په یکم شوال المکرم 256 هجري (د اختر په شپه) د 62 کالو په عمر کښې وفات شوه دے. د یوه موده پورې د هغوئ رحمۃ اللہ علیہ د قبر مبارک نه د مشک و عنبر نه زیاته ښکې خوشبوئ راتله. بار بار به په قبر مبارک خاوره اچولې کیدله خو خلقو به د تبرک په وجه خاوره وړله. (طبقات الشافعية الكبرى، ج 2، ص 232، 233 مفهوماً) د هغوئ رحمۃ اللہ علیہ مزار مبارک سمرقند (ازبکستان) ته نژدې خرتنگ نامې علاقه کښې دے. (سیر اعلام النبلاء، ج 10، ص 319، 320)

د امام بُخاري رحمۃ اللہ علیہ د مزار برکتونه

حضرت ابوفتح سمرقندي رحمۃ اللہ علیہ فرمائي: په سمرقند کښې قحط راغلو (يعني د باران نه کيدو په وجه د غذا کمه شو). خلقو ډير ځله ”د استسقى لمونځ“ اوکړو، دُعاگانې اوغوښتلې خو باران اودشو، بيا يونيك سر په د [سمرقند] ښار قاضي خوا ته لاړو او هغه ته ئې مشوره ورکړه چې تاسو د امام بُخاري رحمۃ اللہ علیہ مزار شريف ته لاړ شئ او هلته د الله پاک نه د باران دُعا اوغوړئ کيدے شي چې الله پاک ستاسو دُعا قبوله کړي. د ښار قاضي دا مشوره قبوله کړه، د ښار خلق ئې ځان سره کړو او د امام بُخاري رحمۃ اللہ علیہ مزار شريف ته حاضر شو، خلقو هلته ډيره په زارئ او ژړا د الله پاک نه په عاجزئ او انكسارئ دُعا اوغوښتله او د امام بُخاري رحمۃ اللہ علیہ په وسيله ئې د دُعا سفارش اوکړو. هغه وخت په آسمان کښې وريځے راغله او ووه ورځې مسلسل دومره زيات باران اوشو چې خلق په ”خرتنگ“ کښې حصار شو ځکه چې د زيات

باران په وجه سمرقند ته رسیدل مشکل شوي وو. (د خرتنگ نه سمرقنده پورې د دریو ورځو فاصله ده.) (ارشاد الساری، ج 1، ص 67) د الله پاک د په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په برکت د زمونږه بیه حسابہ بخښنه اوشي. اَمِیْن بِجَاہِ النَّبِیِّ الْأَمِیْن صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

اللہ غنی! شانِ ولی! راجِ دلوں پر دُنیا سے چلے جائیں حکومت نہیں جاتی

صَلُّوا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللہُ عَلَی مُحَمَّد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library